

BULLETIN

28

Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852
Contributie: Minimaal f 5,-- per persoon/jaar.

Redactie:

W. Blok	05750 - 16526
A. Mallegrom	01856 - 1160
K.H. van der Ree	01865 - 3493
J.A. Vliegthart	01860 - 8357

Hof van Assendelft

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Tel. 01862-1535
geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur
zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur
Groepen op afspraak

Oost-Leeuwenstein

Dorpsstraat 13, 3274 BK Heinenoord
geopend zaterdag 10.00-12.00 uur en 14.00-17.00 u

Algemeen Stichtingsbestuur Streekmuseum:

Secretariaat: Hof van Assendelft. Giro 52.77.13
Conservator: Drs. J.E. de Rooy . 01862 - 2010
Voorzitter: Mr. D. Miller . . . 01862 - 1437
Secretaris: W. Blok . . . . . 05750 - 16526
Penningmeester: A. de Wilde . . . 01860 - 4282

Een nieuw bulletin in een nieuw jasje.

Vijftien jaar na de verschijning van het eerste bulletin (april 1967) en met een vriendenkring die in die periode groeide van een groepje van enkele tientallen leden tot een bloeiende steunorganisatie met ongeveer 800 leden leek het ons tijd worden ook de vorm van het bulletin te gaan aanpassen. Tegelijkertijd konden meer veranderingen worden aangebracht.

Zo werd het aantal pagina's verdubbeld, de kافت worden benut voor de adressering (waardoor weer werd bespaard op enveloppen en op portokosten), het aantal rubrieken kon worden vergroot, terwijl nog besparingen konden worden gemaakt op de bewijzen van lidmaatschap -waarover elders meer- en op de inkoopsprijs van materialen voor de uitgave van de bulletins. De binnenzijde van de kافت kon worden benut voor advertenties, waardoor we wat meer financiële armslag kregen.

Onze plannen zijn om het bulletin de komende tijd in de vorm zoals die thans voor u ligt te gaan uitgeven. Dat wil echter niet zeggen dat er niets meer verbeterd kan worden. Integendeel, we hopen zelfs dat u ons allerlei suggesties, op- of aanmerkingen wilt doorgeven om het peil te verhogen. U weet ons adres !

Ook de groep mensen die het bulletin voorbereidt

is sterk gewijzigd. Zoals u in het vorige bulletin heeft kunnen lezen is onze redactrice mevr. Kooman opgevolgd door de heer A. Malleghrom. Intussen heeft ook onze andere redactrice, mevr. J. Ort-van der Kloot, besloten zich uit de redactie terug te trekken. Naspeuring in het archief van het museum wees uit dat mevrouw Ort, voor wat betreft het bulletin, een der medewerkers van het eerste uur is. Jarenlang verzorgde zij, samen met mevrouw Kooman, de uitgave ervan. De Vriendenkring en het museumbestuur zijn haar voor al die inspanningen veel dank verschuldigd.

Gelukkig vonden wij de heren K.H. van der Ree en J.A. Vliegthart bereid hun medewerking aan het bulletin te verlenen. Wij hopen -en vertrouwen- dat deze nieuwe samenwerking vele (penne-)vruchten mag opleveren. Beide heren van harte welkom.

Los daarvan zoeken wij nog mensen die bereid zijn de redactie van het bulletin te versterken met raad en daad. Mocht u hiervoor voelen of meer willen weten, een briefje naar het redactieadres is voldoende.

En dan ligt inmiddels ook 1981 weer achter ons, waarvan we kunnen zeggen dat het een goed museumjaar was. Een totaal bezoekerscijfer van 10.909 tegen 10.976 in 1980, vele nieuwe aanwinsten (zie pag. 5.) en een aantal succesvol verlopen activiteiten. We denken dan met name aan de Vierde Vriendendag op 17 oktober j.l. Vanaf twee uur

arriveerden de 79 deelnemers in het Hof van Assendelft om de vele aanwinsten te bewonderen. Vanaf half vier bestond de gelegenheid in het H.C. Andersenhuis koffie of thee te drinken en daar met andere vrienden te praten. Op het programma stond voorts een lezing over het veranderende platteland door de uit Klaaswaal afkomstige mevr. Magda Pons-van Nederpelt. In een lezing met voorbeelden van soms schelle contrasten, dan weer van ontwikkelingen die alleen door de autochtone bevolking worden gevoeld schetste zij een helder beeld van de ontwikkeling vooral op sociaal gebied. Dat de aandacht daarbij met name naar de Hoeksche Waard uitging spreekt, mede gezien de afkomst van spreekster, voor zich.

Nadat er gelegenheid was geweest om iets te gebruiken ging het gezelschap aan tafel. Een ieder liet zich de vroeger als zondagsmaal-bij-uitstek betitelde spek met peren goed smaken. Na een korte toespraak door de voorzitter van het museumbestuur, de heer mr. D. Müller, waarin deze het belang van onze kring als steunorganisatie onderstreepte, kwam volgens spreker de test wie de echte Hoekschewaarders zijn. Het dessert bestond uit een keuzemogelijkheid, waaronder aardappels-met-karnemelk. De dag werd besloten met een kopje koffie en wij besluiten dit verslag met een compliment aan de organisatoren van de dag en aan het personeel van het Andersenhuis. Het was voor herhaling vatbaar !

WB

AANWINSTEN

Vervolg aanwinsten: ook dit gaat verder in het nieuw opgezette bulletin !!

We beginnen met een stel oorwarmers, slijpsteen met bijbehorende beugel, trambank, foto's van de ramp van 1953, accordeon, zwarte omslagdoek, bedsteegordijnen, schoolschriften, brandkast, streekplankrant van Zuid-Holland-Z., kaarontwikkeling noordelijk deltaplan 2000, kaart van de haven van Rotterdam, nog een accordeon, glazen lampenkap, stoffer, artikel in Rotterdams Nieuwsblad over het Hof van Moerkerken, baggerbeugel, ijzeren muurroosters, rodekruisbus, ijzeren deurtje, Ned. helm 2e Wereldoorlog, twee kluiven voor de rietdekker, div. boekjes uitvoering zang te Heinenoord van 1881, boodschap kerk Piershil van einde 2e Wereldoorlog, boekje van Ned. Protestantenvond 1914, kop en schotel met gemeentewapen van Goudswaard, kanten mutsje, fotoalbum met oude ansichten, model voor akten van de burgerlijke stand van 1948, schrift met ansichten.

Korenzak "H. van de Spaan Westmaas 1872", blik 2e Wereldoorlog, merklap 1864 A.L.H., veilingbrieven, gewicht van 25 K.G., mandje, bijl, twee voorraadblikken 'Kwatta', schortje, schoolboeken en -schriften, reclamemateriaal Lux en Van Houten uit Haagsche Post 1922, Koffiepot, theepot, lijst van tolgeld Barendrechtsebrug, verzameling Ned. Staatswetten 1937, reglement Zanglust Mijsheerenland 1917, onderbroek met kant en boeken.

We gaan verder met ansichtkaarten, slijpsteen, muurtegeltjes, glas in loodramen, weegschaal, rolveger (hout), 22 voorraadtrommels, emaille schepje, foto in lijst "Grootmoeder leest", onderdelen van gaslampen, kousjes etc., Hoeksche-Waardse tram en bijbehorende wagens in miniatuur o.a. met stoomlocomotief, goederenwagon etc., reglement van Westmase Vereniging, kofferhoes met breinaalden, bosvlas, zadel, twee hoofdstellen, paardenstaart, tuig, doosje knopen, diverse blikjes, psalmen en gezangenboekje, vingerdoekje, zanglijst Kon. Landmacht 1938, sluitzegels, courant, zes St. Nicolaasgedichten uit 1942/43, afkomstig uit 's-Gravendeel en Numansdorp, genealogien Dronkert, Hordijk, Landheer, Nolen, Niemansverdriet, statuten landbouwvereniging 'Ons Belang' te Westmaas uit 1909, weekbus (klein model), stoof, glazen stopje, linnen zak "H. de Geus", onderzetter "P. Regout 1836", vleesmolen, spullen voor een naaidoes, mof, zakketel, twee ben-netjes, prullemand, foto St. Moritz, naaimachine.

Metalen papierbak, ijzeren beslag van wasmand, twee sleutels van Joodse fam. A. Rood en M. van Tijn, een polderhaak, een busje Blookers Cacao, een doos scherven, een schedel en een gewei, verder nog wat botten, afkomstig uit de Binnenmaas, gevonden bij het zandzuigen ca. 1965, huls voor thermometer, hoedenspelden, klem voor plooiën in krullenmuts. Dit was nog lang niet alles.

Verder op pagina 14 !

KR

TOEKOMSTMUZIEK

Bij de wijzigingen van het bulletin zoals genoemd op pagina 2 werd reeds terloops gewezen op een aantal bezuinigingen. Een daarvan is de afschaffing van de speciale kaarten als bewijs van lidmaatschap. In plaats daarvan geldt voortaan de contrôlestrook van de acceptgirokaart als bewijs van lidmaatschap. Voorwaarde is dan wel dat de contributie is voldaan.

Voorts kunnen wij u thans op de hoogte brengen van een plan dat al sinds 1978 door het algemeen stichtingsbestuur van het museum werd voorbereid en dat zich thans duidelijk begint af te tekenen. Het verhaal van de groei en de bloei van het museum mag bekend worden geacht. Voor alle duidelijkheid noemen we hier de tentoonstelling op de zolder van de H.B.S. te Oud-Beyerland in 1958 waar alles mee begon, gevolgd door de restauratie van het Hof van Assendelft en de inrichting daarvan tot Streekmuseum, dat in 1968 voor het publiek kon worden geopend. Het doel scheen toen te zijn bereikt, maar de waarheid bleek wezenlijk anders. Het werk begon toen pas goed. Een tot op de dag van vandaag voortdurende stroom van schenkingen die al spoedig maakte dat het museumgebouw te klein werd. Gelukkig kon in 1973 de monumentale boerderij Oost-Leeuwenstein als dependance in gebruik worden genomen. De collectie bleef echter doorgroeien, en thans zijn we duidelijk gekomen aan de door de ruimte opgelegde grenzen aan de

groei. Benaive de collectie historische voorwerpen beleefde ook de collectie documentatiemateriaal, bestaande uit bibliotheek en verzamelingen van met name de werkgroep genealogie een buitengewoon snelle groei. Dit betekende weer dat ook een toenemend aantal bezoekers met vragen op historisch gebied zich meldde, maar ook deze bezoekers hebben werkruimte nodig om hun onderzoek te kunnen verrichten.

Daarnaast heeft het museum vrijwel geen depotruimte, waardoor de laatste jaren opslagruimte buiten de museumgebouwen moest worden gevonden. Ook aan deze situatie dient zo spoedig mogelijk een einde te komen.

Het museumbestuur meent dit probleem van de nijpende ruimtenood te kunnen oplossen door verbouwing van het schuurgedeelte van het Hof van Assendelft. Met deze verbouwing kan deze vleugel zijn historisch juiste aanzien terugkrijgen. In de jaren 1960 is tijdens een storm een gedeelte van deze schuur ingestort, welk deel thans weer zou kunnen worden gereconstrueerd. Een van de vele voordelen van deze oplossing is dat er geen extra personeel nodig is om deze vorm van dienstverlening mogelijk te blijven maken.

De plannen verkeren thans in een vergevorderd stadium van voorbereiding, maar er zijn nog een aantal problemen die moeten worden opgelost.

Daarover meer in het volgende bulletin.

WB

HISTORISCH ALLERLEI

Zoals de titel van deze rubriek al aangeeft, kunt u hier in het vervolg allerhande wetenswaardigheden aantreffen; over de Hoeksche Waard vanzelfsprekend.

Een paar jaar geleden heeft de heer P.W. de Zeeuw uit Dordrecht een lezing -in dialect- gehouden op een bijeenkomst van de Werkgroep Dialecten Hoeksche Waard van het museum.

Hierbij drukken we het gedeelte af dat ging over 's-Gravendeel. Andere gedeelten zullen mogelijk nog volgen.

Van tunnel tot tunnel

Om een klaain bietjie inzicht te krijge in de durpe en in de mense zou het nuttig kenne weze is effe met een sneltreinvaart (hier zegge ze "met een rotgang") een raaisie over het aailand te make. Hier en daer motte me dan onderweegs effe stoppe, of ho-houwe om bepaalde zaeke die de moeite van het vermelde waard zijn van duchterbij te bekijke.

Niet van alle plaese wete me eveveul. Dat is jammer, maar ja, de mense van de Werkgroep Dialecte hebbe dr best gedaen, en wajje niet weet ken je ôk niet vertelle.

We beginne bij de Kiltunnel, bij de Dordtse Kil. Alles begon altijd bij Dordt, aus daer wijke me nou ôk niet van af.

We motte wel een flink bedrag an tunnelgeld betale, maar da's gauw verbij. Geleerde hebbe uit-

gerekend dat in het jaar 2050 alles afbetaald
ken zijn.

"Hoe dichter bij Dordt, hoe rotter 't wordt"
zegt een oud spreekwoord, en daerom eerst naer
's-Graevendêel.

Dat is tegewoordeg goed te doen, maar vroeger
hong daer anhouwend een verschrikkelijke wilde-
berelucht. Dat kwam van 't vlas dassie liete vrot-
te om dr vrot-rijk van te worre. Dat wil zegge,
een paar man dan. De rest had stofkoors en zwin-
gelbêêne.

Hôoge notabele sprakke van het welvaartsparfum
en geleerde heere noemden het "De penetrante
geur van boterzuurbacteriën", maar Jan met de Pet
zee: "Het ruik anhouwend of ze grôôte ketels met
kattestront an 't koke zijn".

Ondanks de luchies was 't vroeger gêên lillik
durp. Grôôte bôome rommetom de kreek, een me-
ziektent in de midde en een gemesselde pisebak op
de Heul. Laeter hebbe ze in een horrel van hôog-
vliegerij ôk hôogbouwhuize gezet. Net as in de
stad. Stêene knijnehokke. Vrot lasteg voor de
mense die gewend waere om buite te gaan pisse.
Voor al assie hôog weunde was dat voor de beneje-
bure een dôonege bedoening.

Maar ôk daer waere ze weer gauw an gewend. Deur-
dat de Christelijke Werkmansbond de huize had ge-
bouwd vergoedde de naesteliefde de natte gewaar-
wording.

Vroeger was 't druk op dut durp. Het stong vol

11.
klaaine vlasfebriekies, die soms bestonge uit
afgedankte varrekeshokke. Bove het gedreun van
de braek en de zwingelmeules klonk het dankbare
gehoest van de zwingelaers.

Behallevé hoeste konne ze dr ôk goed zinge. Zo
hebbe ze daer dr aage volkslied: "Moeder heb
gezegd dassie seuters zou beware". Het twêêde
keplat is "Zeve zijze spek dat is drie-en-een-
hallef varreke" en de rest wor an de fantesie van
de inboorlinge overgelaete. Het volkslied wor ge-
zonge op de wijze van "Alle eendjies zwemme in
het water".

Het Nederlanse volkslied heb hier altijd op de
twêêde plaes gestaan om dassie daer een aagen
tekst voor hadde, n.l. het Wilhelmus van Pleun .
Pauwe (en watter verder volgt). Maar dat verhaal
is te lang om het nou te vertelle.

Het "seuterlied" is gebaseerd op de waainege fol-
kloristische gebruike, het seutere. Overeges is
dat algemêen bekend, maar in 's-Graevendêel slaan
ze dr aage op ter borst om dassie al seuterde
voordat de petat was uitgevonge. An dat seutere
hebbe ze de bijnaam "Seuters" te danke.

Tot de verdere bezonderhede van het durp behoort
de kerktore, die in de maaidaege van 1940 deur
Germaanse toeriste -die op weg waere naer het
strand- dr per ongeluk is afgeschote. Den haan
van de toren vloog weg; is nog steeds ondergedoke
en in afwachting van hôog water hebbe ze nae den
oorlog een vis met een hôoge rug op den tore ge-

zet. De tael is hier iettewat anderster dan op de mēeste plaese. Ze gaan marrege naer Dordt, want daer schrijve ze met een pan en das ôk nie gak hē ? (AM)

DE VRAGENRUBRIEK

Een nieuwe vorm van het bulletin vraagt ook om nieuwe rubrieken. Speciaal voor onze vrienden op zoek naar voorouders, hebben we gemeend een vragenrubriek te moeten openen.

Dit levert, naar we hopen, veel gegevens op voor de vraagsteller, maar ook voor ons archief. Zodoende is iedereen ermee gebaat.

Hoe gaat een en ander in zijn werk ? Wel, we hebben daar de volgende spelregels voor opgesteld:

1. U stuurt uw vraag naar J.A. Vliegenthart, Thielmonde 45, 3261 VE Oud-Beyerland.
2. Wij plaatsen de vraag in ons bulletin, voorzien van een nummer.
3. Wie antwoord kan geven op een gestelde vraag, stuurt dat naar bovenstaand adres.
4. In het volgende bulletin worden de nummers van de vragen vermeld, waar een antwoord op gekomen is.
5. De vraagsteller haalt het antwoord op het Zomerhuis op, of laat het tegen betaling van de portekosten opsturen.

N.B. Vergeet nooit het nummer van de vraag te vermelden bij correspondentie hierover. Alle gegevens die wij binnen krijgen worden opgeslagen, zodat er later nog op teruggekomen kan worden.

Dan zullen we maar met de eerste serie vragen beginnen.

1. Op 5-9-1762 huwen te Klundert: Izaäk Bakx, geboren te 's-Gravendeel, en Maria Avegaart of Evegaart, geboren te Geertruidenberg. Gevraagd: Kwartiergegevens van dit echtpaar.
2. Arij Molendijk (geboren te 's-Gravendeel) en Maria van Driel (geboren te Puttershoek) geven op 14-6-1839 een zoon Hermen aan. Gevraagd: Gegevens over voornoemd ouderpaar en hun beider ouders.
3. Neeltje Teunisd Stam van 's-Gravendeel ondertrouwde op 16-4-1756 te Strijen met Arie Hendriksz de Kreek. Gevraagd: Haar ouders.
4. Lijsbeth Jansd Barendrecht van 's-Gravendeel huwt op 7-5-1758 te Numansdorp Arie Teunisz. van der Ree. Gevraagd: Haar voorouders.
5. Pieter Jansz van Dam van Numansdorp huwt op 17-5-1682 te Numansdorp Marietje Ariensd. Oosthoeck, van Rhoon. Gevraagd: hun beider voorouders.
6. Andries Pietersz. Smeer, ged. 26-6-1701 te Strijen, huwt 30-3-1731 te Numansdorp Grietje Jansd. van der Hoek. Gevraagd: Haar voorouders.
7. Johan Dirk Franke, ovl 9-6-1743 te Numansdorp huwde Cornelia Cornelisd. Niemansverdriet. Gevraagd: zijn voorouders.

8. Marijtje Jansd van Dieren van H.I. Ambacht
huwt 23-7-1751 te Charlois Klaas Verschoor.
Gevraagd: haar kwartieren.

Tot zover deze keer. We wachten met spanning op
uw reacties. JV

AANWINSTEN-VERVOLG

We gaan nog even verder met twee lepelboren en
een beitel (klompenmakersgereedschap), bus om
pieren in te bewaren. "De nieuwe veldboek" 1940-
1941, vijf pijpekopjes, militair zakboekje 1919,
boekje van het leesgezelschap Strijen 1856, div.
foto's, zwemkaart uit 1932, div. boeken, een lucht-
foto van de suikerfabriek Puttershoek, postzegel-
album, harmonium, 20 voorraadblikken, lantaarn,
koffiepot, karaf, glazen, lakwerk schaaltje, stop
van karaf, scheerzeepdoos, vloerkleed, fotolijstje,
10 Philipslampen, 2 fittinghouders, een boek, ge-
naamd "De molen Moerland", P. Regoutschaal, twee
brillen, vork, beschermplaten (glas) op deur, kin-
derkleding, 3 gordijnen, blik uit 2e Wereldoorlog,
karbies, tafelkleed, tafel, tuinbank, 2 keperen
damesbroeken, katoenen onderjurk, slab, 2 kinder-
hemden, jurkje, kinderledikant, een spreitje, en
tot slot een schortje. Tot de volgende keer ! KR

 In dit bulletin treft u een accept-
girokaart/bewijs van lidmaatschap
voor 1982 aan. Wij verzoeken u vrien-

delijk uitsluitend deze kaart te gebruiken voor
de BETALING van de CONTRIBUTIE. Zoals bekend:
minimaal f 5,-- p.p. Meer mag (Graag zelfs !!) WB

NIEUWE VRIENDEN

Bij het afsluiten van het jaar 1981 waren niet
minder dan 805 personen bij onze kring aangeslo-
ten. Tien personen wensten hun lidmaatschap met
ingang van 1 januari 1982 te beëindigen, zodat
de groep op die datum nog 795 leden telde. Inmid-
dels konden daar weer vier personen aan worden
toegevoegd.

Hoewel wij overigens geen theelepeltjes of aan-
verwante artikelen cadeau geven stellen wij het
buitengewoon op prijs als u in uw omgeving vrien-
den of kennissen ertoe weet te bewegen zich bij
onze kring aan te sluiten. Over de voordelen hoe-
ven we hier niet uit te weiden. Is uw
echtgeno(o)t(e) trouwens al (onze) vriend ?

Sinds 1 augustus 1981 konden wij de volgende per-
sonen als 'vriend' inschrijven - Van harte welkom !

- HW 296 M. Backer, Eikenlaan 6
3281 CE Numansdorp
- L 342 B.J.M. Bögemann, Bosboomstraat 42
7606 HB Almelo
- L 350 G.N. Bos, Geervlietstraat 13a
3081 SB Rotterdam
- HW 61 P.E. Bottenberg-Andeweg, Tuinweg 26
3284 XS Zuid-Beyerland
- HW 129 J.J. de Buck, Oranjeweg 54
3284 KT Zuid-Beyerland
- HW 115 G. Eggermont, Thielmonde 43
3261 VE Oud-Beyerland
- L 346 B.J.A. Gebruers en N.C. Gebruers-Slooter
- L 347 Van Tetsstraat 14, 2977 AL Goudriaan

- HW 99 I. Hage-Slis, Oud-Bonaventurasedijk 98a
3291 CL Strijen
- L 343 J. Hagoort-Oosterwelder, C. Trooststr. 16
2923 CE Krimpen aan de IJssel
- L 345 E.A. Hoogstad-Mol, Homerusstraat 837
3076 LH Rotterdam
- L 126 J.M. Klep-de Pater, Dolderseweg 60
3712 BR Huis ter Heide
- L 339 M.J.M.M. Kouters, Moriondijk 2
4706 LE Roosendaal
- HW 159 J.F. Polet, M.L. Kingstraat 34
3274 CL Heinenoord
- HW 150 H. Pijl-Bos, Oranjeweg 7
3284 KS Zuid-Beyerland
- L 351 K.J. Rijsdijk en G.A. Rijsdijk-Kooij
L 352 Leeuwenhagen 26, 3078 SH Rotterdam
- HW 165 W. van Santen, Anjerstraat 8
3295 RA 's-Gravendeel
- HW 27 D. Schot, Ravenswey 39
3261 VA Oud-Beyerland
- L 82 B. Snijders, Gr. Jan van Nassaustr 11 B
3051 GD Rotterdam
- HW 126 A. Tillier, Spuivelden 23
3274 CM Heinenoord
- L 348 A. Verschoor, Krekelveen 264
3205 RH Spijkenisse
- L 262 L. Verschoor, Brederostraat 25
2951 TG Alblasterdam
- L 340 B. Vogel, Staakweg 197
3247 BV Dirksland
- L 190 K. Vroegindewei, Ceramstraat 28
3312 SH Dordrecht
- L 341 J. Weyers, Vrijheidslaan 11
5306 AB Brakel